

prof. dr hab. Elżbieta Rosińska
Akademia Muzyczna w Gdańsku
80-743 Gdańsk, ul. Łąkowa 1-2
Dziedzina: sztuki
Dyscyplina artystyczna: sztuki muzyczne

Sopot, 12.08.2019

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

Zleceniodawca opinii

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, Wydział Instrumentalny; zlecenie podjęte na podstawie pisma dziekana, prof. dr. hab. Tomasza Strahla z dnia 24.06.2019.

Podstawowe dane o Kandydacie

Maciej Frąckiewicz jest absolwentem Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie Klaudiusza Barana. Studiował także pod kierunkiem Iñaki Alberdi (Barcelona), Grzegorza Stopy (Detmold) i Mie Miki (Essen). Jest laureatem I nagród prestiżowych konkursów akordeonowych, m.in. Arrasate Hiria International Accordion Competition (Hiszpania) w 2012 roku, Międzynarodowy Konkurs Akordeonowy im. Andrzeja Krzanowskiego w Czechowicach-Dziedzicach (2012, 2016). Wraz wiolonczelistką Magdaleną Bojanowicz – TWOgether Duo - uzyskał „Paszport Polityki” (2013). Koncertował z wieloma orkiestrami symfonicznymi w Polsce i za granicą, m.in. NOSPR, Filharmonia Narodowa w Warszawie. Nagrał kilka wysoko ocenionych przez krytykę muzyczną płyt. Prawykonał ponad 90 utworów. Na szczególne podkreślenie zasługuje jego współpraca z Krzysztofem Pendereckim, której efektem są akordeonowe wersje „Sinfonietty”, „Ciaccony” oraz „Concerto Doppio” (Koncert akordeonowy), opublikowane w wydawnictwie Schott.

W 2018 roku został wyróżniony Preis des Deutschen Musikwettbewerbs. Od roku akademickiego 2018/2019 jest wykładowcą Hochschule für Musik w Detmold.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Macieja Frąckiewicza składa się z dzieła artystycznego (nagrania utworów Wojciecha Blecharza – *Hypopnea na przestrojony akordeon*, Krzysztofa Pendereckiego – *Sinfonietta na akordeon*, Piotra Tabakiernika – *WAM-iationen na akordeon*) oraz opisu pt. „Rola wykonawcy w procesie kompozycji na przykładzie utworów na akordeon solo Wojciecha Blecharza, Krzysztofa Pendereckiego i Piotra

Tabakiernika''. Nagrań dokonano w Sali Koncertowej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie i Studiu Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego w Warszawie.

W utworze Blecharza wykonawca imponuje bardzo naturalnym połączeniem dźwięków typowych dla sonorystyki akordeonu i poszerzonego spektrum – specyficzne brzmienia jako efekt rozstrojenia poprzez nietypowe użycie regestrów, przedmuchy, zestawienia skrajnych rejestrów instrumentu itp. Całość brzmi bardzo płynnie i naturalnie. Nie odbieramy tych „nowych” dźwięków jako obcych. Pełna ekspresji interpretacja jest sugestywna, wciąga w niecodzienny świat brzmieniowy od pierwszych taktów utworu. Na podkreślenie zasługuje świetne, przestrzenne ujęcie instrumentu w prezentowanym nagraniu jak i na całej płycie.

Wykonanie *Sinfonietty* Krzysztof Pendereckiego po raz kolejny udowadnia dojrzałość Doktoranta i jego bardzo bogaty zasób środków interpretacyjnych. Podziwiać można „smyczkową” plastyczność motywów, niezależność planów we fragmentach polifonicznych, wysmakowane brzmieniowo użycie regestrów, wspaniałą technikę miechową, umiejętność budowania narracji muzycznej.

Utwór dzięki publikacji w wydawnictwie Schotta wszedł już do repertuaru wielu akordeonistów, doczekał się nawet nagrań płytowych. Rola Macieja Frąckiewicza jako inspiratora wielkiego kompozytora i współautora akordeonowej wersji jest nie do przecenienia!

Trzeci utwór na płycie – *WAM-iationen* Piotra Tabakiernika – zgrabny pastisz na temat złożony z kilku utworów Wolfganga Amadeusza Mozarta, okolony wstępem i krótkim zakończeniem z użyciem nowoczesnych środków kompozytorskich, z recytacją wykonawcy włącznie pokazuje Doktoranta jako muzyka o wielkiej wrażliwości na niuanse artykulacyjne, subtelności brzmieniowe koronkowej faktury – prześliczna zwłaszcza wariacja nr 4 *Adagio sostenuto* czy wielobarwna niczym orkiestra wariacja nr 6 *Larghetto*.

Każde z zaprezentowanych w dziele artystycznym dzieł jest kompletnie odmienne, co czyni tę płytę jeszcze bardziej interesującą. Maciej Frąckiewicz jawi się jako artysta wszechstronny, bez żadnych wykonawczych barier – nawet zadania aktorskie jak recytacja w utworze Tabakiernika są wiele przekonywujące. Oceniam tę część pracy doktorskiej bardzo wysoko.

Opis dzieła artystycznego składa się z czterech rozdziałów poprzedzonych Wstępem. Rozdział I nie posiada tytułu, zawiera dwa podrozdziały poświęcone historii XX- i XXI-wiecznej literatury akordeonowej, którą Autor opisuje w aspekcie współpracy wykonawców z kompozytorami w Polsce oraz w Europie. Jego spojrzenie na polską literaturę akordeonową jest świeże i interesujące. Powstało w wyniku wywiadów z żyjącymi wykonawcami i twórcami. Autor przytacza wiele nieznanymi do tej pory szerszej faktów dotyczących np. wykonania utworów na akordeon z orkiestrą, daty skomponowania *Concertina* Tadeusza Natansona itp. Podkreślając wartość merytoryczną tego podrozdziału należy sprostować kilka nieścisłości: *Divertimento II* Edwarda Bogusławskiego jest dedykowane Joachimowi Pichurze¹, którego Śląski

---

1 E. Bogusławski – *Divertimento II*, Agencja Autorska, Warszawa 1985

Kwintet Akordeonowy wielokrotnie wykonywał i zarejestrował to dzieło na płycie CD. Użycie przez Andrzeja Krzanowskiego pięciu akordeonów w *Symfonii nr 1* (1975), którą Autor pracy prawykonał podczas Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień”, nastąpiło pięć lat wcześniej niż w utworze *Alkagran czyli jedno miejsce na prawym brzegu Wisły* (1980)². A zatem wniosek wysnuty w drugim akapicie na str. 10 jest błędny, gdyż kolejność powstawania utworów była odwrotna. Problematiczne jest też zestawienie obok siebie *Studium III* – jednego z najważniejszych solowych utworów Andrzeja Krzanowskiego z dość bląhą *Toccatą na trzy akordeony*, miniaturą o charakterze dydaktycznym, jako przykładów funkcjonowania muzyki tego kompozytora we współczesnym życiu muzycznym (str.10). Autor omyłkowo przytoczył tytuł kompozycji Piotra Wróbla na str. 11, powinno być: 3-5-7.

W drugim podrozdziale Kandydat korzystał głównie z informacji zaczerpniętych z pracy doktorskiej Branko Džinovića pt. *The Composer-Performer Interrelationship in the Bayan and Accordion Compositions of Sofia Gubaidulina*, ale także własnych doświadczeń i obserwacji rozwoju współczesnej literatury akordeonowej czy też kontaktów z wybitnymi wykonawcami i pedagogami, m.in. Grzegorzem Stopą i Mie Miki.

Rozdziały II-IV są fascynującym opisem powstawania nowych utworów – Wojciech Blecharz - *Hypopnea*, Piotr Tabakiernik - *WAM-iationen* bądź nowej wersji istniejącego utworu – Krzysztof Penderecki – *Sinfonietta*. Każdy z nich poprzedza fragment poświęcony twórczości danego kompozytora ze szczególnym uwzględnieniem utworów na akordeon. Wysoką wartość poznawczą mają zwłaszcza informacje na temat mniej znanych, wcześniejszych kompozycji akordeonowych Piotra Tabakiernika.

Opisy procesu kompozytorskiego bądź sposobów transkrypcji są bardzo szczegółowe. Zawierają wiele celnych spostrzeżeń Autora i mogą stanowić kompendium wiedzy dla twórców piszących na akordeon. Towarzyszą im liczne przykłady nutowe bądź fotografie (np. sposoby odstrajania dźwięku akordeonu).

Zastrzeżenia budzi nierówny poziom językowy dysertacji. Autor często zmienia konwencje sięgając po zwroty potoczne, zdarzają się literówki, błędy leksykalne, zbędne użycie apostrofów przy odmianie obcojęzycznych nazwisk, nadużywanie zaimków wskazujących. Doktorant nie stosuje skrótów typowych dla pracy naukowej jak np. *ibidem*, powtarzając to samo źródło bibliograficzne. *Summary* jest bardzo zdawkowym streszczeniem pracy – właściwie jest to ubrany w zdania spis treści. W rozdziale IV Autor używa często przymiotnika „klasycystyczny” (kalka z języka angielskiego), który w języku polskim zarezerwowany jest do sztuki, architektury, natomiast w muzyce mówimy o stylu klasycznym.

Wymienione zastrzeżenia nie umniejszają wysokiej wartości merytorycznej pracy, ale przed ewentualnym rozpowszechnieniem wymagają starannej korekty.

---

2 S.Wachowska – *Andrzej Krzanowski: katalog tematyczny dzieł : kalendarium życia i twórczości 1951-1990*, Katowice 2000

Konkluzja

Zaprezentowane do oceny dzieło artystyczne jest na wskroś oryginalne i nowatorskie – trzy wybitne dzieła dedykowane Doktorantowi, zaś poziom wykonawczy świadczy o wielkim talencie, kreatywności i wspaniałym opanowaniu techniki instrumentalnej. Opis jest dowodem dogłębnej znajomości poruszanej problematyki, umiejętności wyciągania samodzielnych wniosków, znakomitej orientacji we współczesnej literaturze akordeonowej.

Niniejszym stwierdzam, że mgr Maciej Frąckiewicz zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, a tym samym spełnił bez zastrzeżeń wymagania art.13 ust.1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku. **Wnioskuje o przyjęcie pracy i dopuszczenie jej do publicznej obrony.**